Esti kiadás.

a 49. számhoz.

1871. XVI. évfolyam. **Kedd, április 25.**

Megjelenik **reggeli** és **esti** kiadásban, tehát **mindennap** a délutáni órákban.

Előfizetési dij:
Egész évre 10 ft, félévre 5 ft 50 kr., évnegyedre 3 ft, egy hóra 1 ft. — **Az esti kiadás külön küldéséért a vidékre:** Egész évre 1 ft 50 kr., félévre 80 kr., évnegyedre 50 kr., egy hóra 20 kr.

Szerkesztői szállás: belső-tordautcza **122.** sz.
Kiadó-hivatal: A tanácsház mellett, az emelet hátsó részében.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI LAP.

Hirdetési dij: öt hasábos garmond sorért 1-ször 7 kr. 2-szor 6 kr. 3-szor 5 kr. s egyszeri beiktatás után 30 kr. bélyegdij. — **Hirdetések felvétetnek:** Helyben: a kiadó-hivatalban és Demjén László könyvkereskedésében. Pesten: Zeisler M. (király-utcza 60. sz.) Bécsben: Haasenstein és Vogler-nél (Neuer-Markt 11. sz.) Oppelik Alajosnál (Wollzeile 22. sz.) Rudolf Mosse off. Zeitungs-Agent.

Nyilttéri czikkek:
sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők. — **Előfizetések s hirdetési dijak a vidékről** a szerkesztőséghez, helyben a kiadó-hivatalhoz küldendők be.

Az országházból.

r. Végre megszólalt Pauler közoktatásügyér: az április 22-ki ülésben válaszolt Schwarz és Ghyczy képviselők interpellatióira ugy a jus placetumot, mint a lefolyt kath. autonom congressus munkálatát illetőleg.

Az elsőre nézve hivatkozott a miniszter nagy elődе azon aug. 10-ki körlevelére, melyben tudatva lőn valamennyi latin és görög szertartásu püspökökkel az, hogy „ő cs. és ap. kir. felsége megrendelni méltóztatott, miszerint a tetszvényjog fenntartása mellett, a római zsinat és a pápa ő szentségének semmi rendelete vagy határozata az országban ki nem hirdethetők és szét nem küldhetők, ha csak azok előbb a kormány utján ő felsége elé nem terjesztettek és általa azoknak közzététele okmányszerüleg meg nem engedtetett.“ Ebből kiindulva utalt Pauler arra, hogy a kormány a placetumat nem tartja elévültnek, söt foganatba is vette az apostoli királyok eme jogát az államérdekek megóvására, a nélkül, hogy a kath. egyház és egyes hivei lelkiismereti szabadságát érintette volna; de kiemelte egyszersmind azt is, hogy a tetszvényjog hatálya csak oly rendeletekre vonatkozik, melyek a fejedelmi jogokkal, az ország törvényeivel, vagy belnyugalmával állanak ellentétben, — czélja pedig az ilynemü rendelkezések kihirdetésének és végrehajtásának megakadályozása. Idézett a miniszter példát M. Therézia korából, midőn a korona nem engedte meg, hogy az eltörlött jezuitarend vagyona, az ország kárával a római szent szék nevében és részére lefoglaltassék. Pauler hangsulyozta továbbá azt, hogy a jus placetumot „mind a lelkiismereti, mind pedig a polgári szabadsággal összeegyeztethetőnek és az államjogok fenntartására és biztositására egyelőre elegendőnek véli.“ Ez águ feleletét következő nyilatkozatlal zárta be, általános élénk helyeslés közben; „a kormány kötelességének tartotta és tartja a jus placetum csorbitatlan fenntartását és reményli, hogy azon törekvésében, hogy a haza legszentebb érdekeit a polgári szabadságot ép ugy, mint a magyar közjog függetlenségét egész épségben fenntartja, minden rendü hazafiak kész támogatására számithat.“

Ghyczy interpellatiójára adott válaszában arra utalt a cultusminiszter, hogy a kath. congressus munkálata még nem nyujtatott be a kormányhoz s igy róla érdemlegesen nem nyilatkozhatik. A kathol. egyház autonom szervezkedési joga az 1848: 20 tczkben gyökerezik; magának a lefolyt kath. congressusnak szervezkedési módja ellen kifogást nem lehet tenni, mert a kathol. egyház fel volt jogositva a kezdeményezésre, miután a választási szabályzatot a felelős miniszter előterjesztésére az ap. király megerősitette; különben nincsenek az ily egyházi congressusok megalakulását szabályozó törvényeink, ilyenekbe tehát a szervezkedés nem ütközött, s tulajdonkép kifolyása az a vallásszabadságnak, s az 1848: 20. tczk által biztositott egyenlőségnek. A miniszterium jövő eljárását e kérdés körül ezekben körvonalozta: „a kormány az egyházak és a hitfelekezeteknek szervezése és önkormányzati jogát az 1848: 20. tczk értelmében az ország törvényeinek határain belől, az állam főfelügyeleti jogának teljes épségben tartása mellett, egyáltalában és igy a kathol. egyházra nézve is elismeri. A mennyiben azonban ezen önkormányzati szervezés által fennálló törvények és törvényes gyakorlaton alapuló viszonyok megváltoztatása czéloztatnék, foganatba vétele előtt a törvényhozásnak hozzájárulását, jóváhagyását mulhatlanul szükségesnek tartja. A kormány tehát mihelyt a kath. congressusi munkálat benyujtatik, azt beható megfontolás és vizsgálat alá veendi, s a kifejtett felfogás szerint fog intézkedni, eljárni.“

A ház általános helyesléssel fogadta a cultusminiszter eme kijelentését; hanem azért Ghyczy mégis nagyon helyesen járt el, midőn a legutolsó passust következőleg illustrálta, beszéde végén: „az igen t. miniszter urnak választ azon értelemben veszem, hogy a kormány nem fogja megengedni, hogy a kathol. egyházi congressus határozatai bármely részben foganatba vétessenek az országgyülés jóváhagyása nélkül“; ez szükséges volt a kétkedők megnyugtatására is.

Mi egyébaránt a miniszter feleletét correctnek találtuk: nem mondott sem többet, sem kevesebbet, mint a mennyit mondania kelle.

Némelyek ugyan azt reflectálták, hogy Paulernek alkalma lett volna most kifejteni egész jövő programmját, s előszámlálhatta volna követendő eljárása minden apró részleteit. Nem osztjuk e nézetet. Kényes kérdésekben minden egyes lépést óvatosan, meggondoltan kell tenni; a czélt ugyan kitüzhetjük s mindig szem előtt kell azt tartanunk, hanem az eljárási módozat részletei változhatnak is, a mint, t. i. alkalmasabbnak mutatkozik ez vagy amaz eszköz a czél biztosabb és kiméletesebb megközelitésére: ha bár lassabban is haladva, de ép erővel érünk el a kitüzött pontra, ebben az illetőknek, de a közügynek is nagy a haszna; mig, ha kifáradtan erőink, egy jó részét ok nélkül elfecsérelve, de gyorsabban közelitjük meg a czélt, ugy el lehetünk fáradva, hogy sem magunknak, sem másoknak jó szolgálatot tenni képtelenekké válhatnánk...

A miniszternek a kir. tetszvényjogot érdeklő feleletе megnyugtató; csak az a kivánni való marad fenn, hogy e jog lehető nagy éberséggel gyakoroltassék, s e részben a kormány rendelkezései oda irányuljanak, miszerint mindenről a maga idejében értesülve lehessen; mert hát nagyon furcsán veszi ki magát, ha az ország főhatósága nincs értesülve arról, mit az egyszerü polgárok is széltében-hosszában beszélnek, vitatnak: az előkellő nehézhallás árt a parlamentaris kormány jólértesültségi hitelének, s nem gyökerezteti meg mélyebben azon rendszert, melyet nálunk is, de kivált a szomszéd-államokban csakugyan ócsárolnak a Polizei-Staat előnyére. Azután, kényes kérdésekben a nyilvánosság napfénye ad erőt a szabadelvü kormányok rendelkezéseinek, ez biztosit azoknak nagyobb hatályt az illetőkre, kik netalán egy félszeg álláspontról letérni késlekednének, avagy épen vonakodnának.

A miniszteri feleletnek a congressusi munkálatot tárgyazó részét némelyek, ugylátszik, félreértették; ezért helyeslők fennebb is azt, hogy Ghyczy a dolgot jobban praecizirozta; többé senki sem állithatja, mintha a kormány a congressusi munkálatnak csak egyrészét akarná a parlament elébe adni, s a másiknak megerősitését kész lenne e nélkül és ezelőtt is kieszközölni; ezt, mint tudjuk, nem is tehetné, a szerves munkálat egyes fejezeteit nem lehetne különben sem szétválasztania.

Mi e fölött a miniszter feleletéből megelégedéssel olvassuk ki azt, hogy a katholikusok önkormányzati jogait ünnepélyesen hangsulyozza, kiemelvén a szervezkedés kezdeményezésének jogát; nagyon különös is lenne az, ha csak a 8 millió katholikus nem gyakorolhatná azon jogokat, melyekkel egyházi és iskolai ügyeik intézése körül hazánk valamennyi felekezete tényleg él: azért, hogy egykor uralkodó államegyház vala a miénk, még nem következik az, hogy már most állampórázon vezetett félkegyelmü önkormányzatra juttassanak a vallási egyenjoguság ez új aerajában.

A „Kol. Közl.“ eredeti távsürgönye.

Feladatott Pesten ápr. 25. 10 óra 25 p. délelőtt.
Érkezett Kolozsvárra ápr. 25. 11 óra 30 p. d. e.

Páris, april 24. A republicanus liga Thiersnek előterjesztett programmjában Szajnamegye feloszlását és Párisba csak műszaki csapatok bebocsátását követeli, mi ha teljesittetett, a községet a kiegyezés elfogadására akarja kényszeriteni. Egész vonalon gyenge tüzelés.

Nyáry Pál temetése.

A holttestet april 22-én estve a Rokus-kórházból átszállitották a reformatus templom sirboltjába; innen helyezték a gyászkocsira april 23-án. Roppant néptömeg özönlé el a templom előtti tért s a mellékutczákat. Az egyszerü érczkoporsó virágokkal, a főnél nemzeti szalagos koszoruval volt ékitve; oldalán ott ragyogott a nagy halott neve, alatta az elhalálozás napja. A gyászkocsit hatos fogat vonta, megyei huszárok és városi drabontok képeztek a koporsó körül diszőrséget.

A gyászkocsi a templom előtt állott a gyászszertartás bevégződéseig. A templomba csak alig lehetett befurakozni. A karzatok, a szószék, az urasztala feketével voltak bevonva, több helyen az elhunyt czimerét is felfüggeszték. A képviselőház tagjai Somssich vezetése alatt jelentek meg; ott volt Pestmegye összes tisztikara, a ráczkevei választókerület számos képviselői; megjelentek a miniszterek, a városi hatóság tagjai; a nemzeti szinház tagjai közül is számosan jöttek el gyászlobogó alatt, b. Orczy intendáns vezetése alatt.

A templomi szertartás gyászénekkel vette kezdetét, majd Török Pál snperitendens lépett a szószékre. Kiemelte Nyáry férfias jellegét, igazságszeretetét, hazafias működését, „mindig erős volt — ugymond — csak egyszer vala gyönge.“

Rövid ének után Szilády Áron szivreható ékes beszédben sorolta elő az elhunyt nagy férfiu érdemeit, elmondá kit vesztett ő benne a nemzet, hogy ő „az alkotmányos szabadság edzett, erős támasza volt,“ hogy „önzetlenség, önfeláldozás“ valának főerényei a „vasakaratu férfiunak;“ „elveszett a tanácsadó, ékesszóló,“ kinek „tanácsával élt az ország s használt vette;“ **„Nyáry Pál** és a becsület két külön név, de egy oszthatlan fogalom, az volt mindig, az is marad mindörökre;“ mindenkihez igazságos tudott lenni, egy volt csak a kivétel, saját maga.

E gyászbeszéddel véget ért a templomi szertartás. A menet lassan elindult. Négy megyei huszár nyitotta meg, utánuk a budai szabadelvü kör, a pesti népkör, a tüzoltók, a nemzeti szinház tagjai, a testületek gyászlobogók alatt. A gyászfogatot két felől a fáklyások hosszu sora kisérte, a fáklyákat orsz. képviselők, megyei tisztek, ráczkevei választók vitték. A koporsót rokonai, a képviselőház tagjai, barátai, ismerői, s a nép óriás tömege kisérték. A gyászmenet az üllői utra tért, hol a Ludoviceumig várakozó tömegek képeztek sorfalat.

Jókai bucsuztatá el Pesttől a nagy halottat. Röviden szólott, de lelket megrenditő, a szív mélyéből fakadt szavakkal mondá: „az egész ország egy kéz lesz, mely halálodért megbocsát, életedért megkoszoruz, sirodat pedig megáldja.“

Ezzel vége lett a nemzeti szomoru szertartásnak. A fáklyák kialudtak, a tömeg magába szálltan szétoszlott. A sorompónál fedett kocsira helyezték a koporsót, s elindultak vele megyei huszárok kiséretében Nyáregyházára.

A képviselők april 24-én reggel oda utaznak, hogy jelen legyenek a sirba helyezésnél, hogy fölébe helyezzék az emlékkövet, mely egy igaz honfi sirhantja felett fog őrt állani, emlékeztetve az utókort az elhunyt tetteire, érdemeire.

Legújabb táviratok.

Brüssel, apr. 23. Londonban az „Étoile belge“ szerint 2½ milliard kölcsönt fog nyitni a franczia kormány, 85 franknyi kibocsátási árfolyam 5 százalékos járadék alakjában.

Páris, apr. 22. A sz.-dénesi pályaudvarban a szolgálatot ma franczia rendőrök látták el. A versailiesi kormány ma 500 millió frankot fizetett le Poroszországnak, mely katonáit a párisi északi erődökből még ma kivonja. — A felkelő csapatok panaszkodnak a rendetlen vezénylet, a gyógy- és élelmiszerek hiánya miatt. — A commune motozást tartott a gáztársulat irodájában s ott két millió frankot foglalt le.

TÁRCZA.

A léghajózás
Páris ostroma alatt.

A szabadröptü léghajózásnál nem kevésbé érdekes a „megkötött menet irányu,“ melynél a köteleken tartott léghajó hadi kémszemléletre használtatik. Ez már 1794-ben, és kivált a fleurusi csatában történt. Contrelle és Conté természettudósok megbizattak egy léghajózási iskola berendezésével Meudonban, mely 1803-ig állt fenn. Ez évben az első consul feloszlatta, s a tanárokat elmozditotta, mert növendékeikbe köztársasági eszméket oltottak. Francziaországban a hadi czélokra szolgáló léghajózást csak a solferinoi csatában használták fel ujból, a midőn is Eugen Godard szerencsésen az ellenség egy veszélyes közeledését jelezte. Az amerikai háboruban a léghajók általában használtattak. A megkötött, kötelen függő léghajó, már csak azért is kiváló hasznavehetőségü hadi müveleteknél, mert a tett észleletek távirati uton azonnal közöltethetnek. Azonban hátrányai sem tagadhatók; az ellenség a hajót, mely csak 300 meternyi magasságra emelkedhetik, lövegeivel elérheti s a leghajóst megsebezheti. Ez történt 1795-ben a rajnai seregnél; viharnál a megkötött léghajó ingadozása nagyon veszélyes; végre nem szerezhető meg mindig a szükséges gáz.

A megkötött léghajóban a legcsekélyebb légmozgás alkatmatlan. Az eszközök, melyekkel dolgoznak, még nagyon kezdetlegesek. Nem áll mindig, mint Giffardnak 1867-ben, gőzcsavar rendelkezésre; szilárd lapon megerősitett csavarokon, melyeken át a kötelek gyürüznek, kezeltetik a léghajó.

A hadi léghajózásokra szükségelt világitó gáz előkeritésének nehézsége azon gondolatra vivé a hajósokat, hogy tiszta könenyt használjanak; minek előállitása azonban szintén hosszadalmas és drága.

A hadi léghajózásnak hirtelen kell történnie és csak rövidtartamu lehet. Hogy egy előrevonulás, egy müvelet kiderittessék, meg kell az ellenséget lepni. Ha tudomásra jő a szándék, minden kémlelet hiába való, s a hajó maga is a legnagyobb veszélynek van kitéve. Változékonyabb légállásnál minden kisérlet nagyon kérdéses; a nagyitó üveg nem kezelhető biztonsággal. A mostani háboru tartama alatt a montmartre-i St-Pierre téren, az Auteuil-piaczon s a Vanvres erődben, hol ily léghajókat utnak eresztettek, positiv kémleleti eredményeket nyertek. Auteuilben, hol a poroszok mozdulatait megfigyelni akarták, egy ily léghajót a vihar összetépett.

Mindazonáltal azt állitja Eugen Godard, miszerint Olaszországban léghajójával nemcsak hogy jelezhette az osztrák előcsapat támadó felvonulását Castiglionenál a solferinoi csata elő napján, hanem még a peschierai 8-ik számu erőd tervezetét is vázolhatta. Az utolsó amerikai háboru alatt 1861-ben ily léghajó Mac Clellan tábornoknak igen fontos felvilágositásokat szolgáltatott. A léghajó, mely a Potomacnál, hol a szövetségi hadsereg táborozott, felszállt, és Washingtonon átment; bizonyos magasságban a léghajós elvágta a kötelet, mely a földhöz csatolta, és egyenest az ellenséges tábor felett vonult el; Marylandban leereszkedett s a főtábornokkal közölte észleleteit, melyek oly fontosak voltak, hogy azonnal négy uj hasonló léghajót rendeltek.

A léghajózás e hadi szükségszerüsége a Montgolfiérek ujból behozatalát eredményezte, melyek melegitett levegővel töltetnek. Észszerü berendezések által sikerült a meggyulás és meleghiány veszteségeit egyaránt kikerülni. A „sas“ egy 14,000 köbmeternyi léghajó, mely 1864-ben szállt fel Párisban, e rendszer szerint egy óra alatt töltetett.

A Montgolfiérek rajongói azt hiszik, hogy ily léghajókkal még ostromlott városba is lehet ereszkedni. E remény, eltekintve a változó légáramlatok veszélyétől, már csak azért is nagyon vérmes, mert a leereszkedés fák, kémények, háztetők és minden városban található száz egyeb akadályozó tárgy által gátoltatik. Blanchard asszony, ki Párisban 1819-ben a Tivoli kertekből felszállott, ily módon porul járt a Provenceban. Még szerencsétlenebb az a terv, miszerint szabadon járó léghajókból az ellenségre löveteket vessenek; természettani álláspontból tekintve s egyéb okoknál fogva semmi életképessége sincs.

A Montgolfier testvérek találmánya 1793 óta sok embert azon feltevésre csábitott, hogy végre az emberek is, mint a madarak, a levegőben repülhetni fognak. Továbbá azt hitték, hogy a léghajókat is, mint a vizi hajókat, lehet majd a levegőben kormányozni. Százára megy az ilyes tervezések száma. A párisi Institut formálisan ostromoltatott ilyes tervezetekkel, ugy hogy végre elhatározta, miszerint azontul semminemü ilyes közleményt el nem fogad, s erre volt is elegendő oka.

Egy erőmüvész uj készületet talált föl a léghajózásra. Egy pecsenyeforgatóhoz hasonló, mozgórugóval megfeszit egy kis csavart, mely forgatva egy kis ketreczet emelt fel, melybe egér volt zárva. Midőn a csavar forgatása megszünt, a ketrecz sem emelkedett többé, hanem önsulyánál fogva földre esett. Ha e pillanatban ujból meglehetett fesziteni a csavart, a készlet tetőirányos emelkedése és vizszintes progressiója addig folytatódott, mig erőhatása tartott, vagy megujittatott. A problema megoldottnak látszott. Azonban egy ilyen mintára készült nagyobb készlet szerkesztésére szükséges összegeket nem tudták előteremteni.

Páris ostroma alatt hasonlóképen különböző, állitólag kormányozható léghajók szerkesztéséhez fogtak. Valami Mr. Vert ilyen kisebb készletei a Boulevard des Italien-en utnak is eresztettek. Finom arany lemezből való hajója, mely halalaku volt, hátul csavarral és kormányruddal, hajtórugóval, egy zárt terem légkörében emelkedett. A készlet azonban a lehető legnyugodtabb levegőben mozgott; erősebb lehelés már megzavarta volna utját. Daczára ennek, készitője azzal henczegett, hogy ily mintára készült nagyobb készletből bombákat vethetne a porosz seregre, s a pénz csak ugy özönlött bödéjába. Hozzá is fogott egy nagy léghajó készitéséhez; eddigelé azonban még nem hallani semmit sem felőle.

Az Institut egyik tagja Mr. Dupuy de Lome, hasonlóképen a léghajózás problémájának megoldásához fogott. Ez egyszer elhagyta az akadémia régi scepticismusát, s a kormány 40,000 francot utalványozott a tudósnak. Dupuy de Lome kitünő mérnök s egész életén át léghajókat készitett. Terve egy oly léghajót készitteni, mely nem nehezebb a levegőnél. A léghajó belsejében, a gázveszteség elkerülésére, és hogy a készlet mindig megtöltve maradjon, kivált pedig hogy az emelkedés és leereszkedésre váljék alkalmatossá, egy kerek, léggel telt gömb alkalmaztatott, mely azt a szerepet játsza, mit a halaknál az uszóhólyag.

Dupuy de Lone azt állitja, hogy hajója sohasem lesz kénytelen a szél ellen küzdeni, hanem a légköri áramlatok irányában a körülményekhez alkalmazva változó szögben fog haladni. A legnagyobb gyorsaság, melyet léghajója számára elérhetni vél, óránkint 8 kilometer. Az általa használandó töltő gáz tiszta köneny volna.

Már 1852-ben tőn kisérletet egy ismertebb nevü mérnök Mr. Giffard kormányozható léghajóval. Ilyen három lóerőnyi géppel merészen a levegőbe emelkedett s egy óra hosszáig ott maradt. Ő csavarral és kormányruddal önakarata szerint tényleg irányozta a hajót s avval a problema megoldására legalább az első ösztönt adta.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

A delegatiók ügyében

april 20-án terjesztetett ő felsége elé helybenhagyásra a kézirat, mely a delegatiókat május 22-re Bécsbe hivja össze. Ebből kitünik, hogy illetékes helyen biztosan számitanak reá, hogy a delegatiók a mondott időben összeülhetnek. Egyik bécsi levelezőnk erre vonatkozólag a következőket irja nekünk:

A kérdés, vajjon a delegatiók május 22-én összeülhetnek-e, mint tavaly, ugy az idén is, első sorban az osztrák képviselettől függ. Az idei helyzet azonban annyiban kedvezőbb a tavalyinál, a mennyiben most teljes képviselet van együtt. A delegatiók összeültét igy csak az gátolhatná, ha a reichsrath megtagadná delegátusai megválasztását. A mint azonban a dolgok ma állanak, ilyesmitől alig tarthatni.

Mert ha ugyanis gr. Hohenwart előterjesztései olyannyira veszedelmesek lennének is, a mennyire előreláthatólag ártatlanok lesznek, még akkor sem képzelhető, hogy ezekből a reichsrath miként következtethetné ki az ellentállás oly tényét, mely épen nem egy jelentőségü az adó- s ujoncz-megtagadással.

A parlamentnek kétségkivül nemcsak arra van joga, hogy az adót és ujonczot megadja, de arra is, hogy azt megtagadja. Egészen más azonban az a kérdés, ha a parlamentet az uralkodó felhivja, hogy válassza meg a delegatiót. Ez már nem jog, hanem alkotmányos kötelesség.

Ezt csak ugy mellékesen érintem meg és pedig azért, mert némely bécsi lap azon véleményben van, hogy a reichsrathnak kötelessége ellenzékiségét azzal is tanusitani, hogy megtagadja a delegatió megválasztását. Más dolog azonban az, hogy vajjon a delegatió a maga részéről oly gyorsan fogja-e letárgyalni az 1872-diki költségvetést, a mint ez rendes viszonyok között megtörténnék. Mindenesetre az föltehető, hogy gr. Hohenwart a maga dolgáról bizonyos volt, másként nem egyezett volna meg a delegatiók összehivásában, mi által nagy felelősséget vállalt magára. Különben a reichsrath megnyugtatására megtörténhetnék az is, hogy a delegatió ülésezése alatt is a birod. tanács folytassa ülésezéseit, a mint ezt a magyar országgyülés is már megtette. „P. N."

A polgárháboru Páris alatt.

Páris nyugoti részén szakadatlanul folyt a harcz. Az ütközet szinhelye Clichy és Neuilly között van. Minél közelebb érnek a kormánycsapatok Páris falaihoz, annál elkeseredettebben védnek a felkelők minden talpalatnyi földet. Átalán véve a tegnapelőtti nap sem volt szerencsés a felkelőkre nézve, kiknek nem sikerült elfoglalni az Asnières melletti hidat. Ha igaz azon hir, hogy a németek legközelebb át fogják adni Páris északi erődeit a versaillesi kormány csapatjainak, akkor a felkelés minden ellenállása hasztalan, és minden további vérontás kárbaveszett. A versaillesi kormány hadereje napról-napra szaporodik, mig a commune segélyforrásai apadnak.

Észrevételek
az ügyvédi rendtartás tárgyában közrebocsátott igazságügyminiszteri javaslatra.

I. Fejezet. Szervezet. A 2. §. 4. pont alatt szabványozott kelléket szükségtelennek tartjuk, mert az ügyvéd lak-, illetőleg székhelyét szabadon választhatván, nem képzelhető ok, miért jegyezhetné be magát más ügyvédi kamaránál, mint mely lakhelyéhez képest illetékes; mert továbbá tartani lehet attól, hogy félreértésekre szolgálthathatna alkalmat, melyekből kifolyólag az ügyvéd jogosult bejegyeztetését nem eszközölhetné. A tvj. 8. §-a szerint ugyanis az ügyvéd, ha lakhelyét más ügyvéd kamara területére akarja áttenni, köteles ezt három hónappal előre bejelenteni. Ennek folytán a választmány öt az ügyvédi lajstromból kitörli és ezt azon kamara választmányával közli, melynek kerületébe lakását átteszi. Ezen választmány a felvétel felett önállóan határoz. Megtörténhetik már most, hogy ezen választmány oly időben határoz a felvétel fölött, mikor az ügyvéd a három hónapot régi székhelyén betölti, mely esetben azért nem eszközölhetné a bejegyzést, mivel területén az ügyvédnek még nincs állandó lakhelye. Vagy tegyük fel, hogy a három hó eltelte után rögtön és a költözködés folyama alatt, tehát mikor még állandó lekhelyének criteriumai nem tünnek fel, folyamodnék a bejegyeztetéseért, ez azért nem vétethetnék eszközlésbe, mivel nem volna képes kimutatni, hogy már állandó lakhelye a kamara területén van. Ezekhez még az is járul, hogy ezen kellék azon oknélküli alkalmatlansággal is terhelné az ügyvédet, hogy a politikai hatóságok bizonyitványát kellene megszereznie annak kimutatására, hogy állandó lakhelye a kamara területén van. Ezéknél fogva ajánljuk a 2. §. 4. p. kihagyását.

Örömmel üdvözöljük a 4. §. azon rendelkezését hogy az ügyvédi vizsga egy Pesten felállitandó vizsgáló bizottság előtt lesz leteendő, mely az ügyvédi oklevél kiállitására is feljogositva leend, mert ez által meg lesz szüntetve azon anomalia, hogy az ügyvéd képzettségét egy többségében birákból álló és ennélfogva hivatlan bizottság birálja meg; de egyszersmind azon nézetünket kell kifejeznünk, hogy ezen szakasz 3-ik és 4-ik kikezdésében, valamint a 6-ik §-ban foglalt intézkedések nem tartozhatnak ezen törvényjavaslathoz, illetőleg az ügyvédi rendtartáshoz, melynek tulajdonképeni feladata az ügyvédi elhivatás viszonyainak rendezése.

Hogyan legyen ugyanis a vizsgáló bizottság alkotva, ki nevezze vagy válassza ennek tagjait, mely tárgyakból kelljen az ügyvédjelöltnek vizsgát tennie? mind oly kérdések, melyek az ügyvédi elhivatással és az ebbeli müködéssel összeköttetésben nincsenek és annálinkább külön törvényben vagy rendeletben lennének szabályzandók, mert a tvj. érintett helyein előforduló rendelkezések az ide tartozó kérdések összeségét nem meritik ki, és igy nem is kerülhető ki, hogy ezen hiányzó és dologra tartozó intézkedések külön uton szabályozást ne nyerjenek.

Ezen vizsgáló bizottságra nézve még csak azon óhajunkat nyilvánitjuk, hogy tekintetbe véve, hogy nállunk az erdélyi részekben más törvények vannak hatályban, mintsem az anyahonban, addig is, mig az egész nagy haza ugyanazon törvények uralma alatt álland, gondoskodás történnék arra nézve, hogy az itt végzett és a gyakorlatot kitöltött jelöltek megvizsgálására oly biztosok is alkalmaztassanak, kik az u. n. osztrák törvényeket elméletileg és gyakorlatilag alaposan tudják.

Az 5. §. szerint a négy évi joggyakorlatot pótolná, ha valaki belföldi egyetemen vagy jogakademián mint önálló jogtanár öt éven át, vagy valamely hazai biróságnál mint önálló biró három éven át müködött.

A mi a jogtanárokat illeti, az ügyvédi kar bizonyára mindenha örömmel fogja őket sorában üdvözölni, mert tudományos képzettségökkel a kar tekintélyét csak gyarapitni és emelni fogják De ha tekintetbe vesszük, hogy ők rendszerint kizárólag a jogtudomány elméletével foglalkoznak és beható tanulmányok és müködésök a legtöbb esetekben csakis a tudomány egyik másik ágára szoritkozik, és ha nem feledjük, hogy az ügyvédi qualificatio egyik leglényegesb követelménye a gyakorlati jártasság, mely nélkül sikeres müködés nem képzelhető; ha továbbá arra is figyelmet forditunk, hogy ily feltétlen átmenet a jogtanári pályáról az ügyvédére semmi más országban megengedve nincs; azon meggyőződésre kell jutnunk, hogy sem a jogtanároknak sem a jogkereső közönségnek a törvény jó szolgálatot nem tenne, ha a bizonyos évek során át folytatott jogtanári működést feltétlenül a joggyakorlat surrogatuma gyanánt tekintené.

Ezeknél fogva javasoljuk, hogy az, ki **négy éven át** mint jogtanár valamely belföldi egyetemen vagy jogakademián müködött, csak azon feltétel alatt legyen ügyvédi vizsgára bocsátható, ha kimutatta, hogy **egy évi gyakorlatot ügyvédnél töltött.**

(Folyt. követk.)

UJDONSÁGOK.

Előfizetési föltételek:

Évnegyedre 1871.	**máj.—jul.**	**3 ft.**	**— kr. o. é.**
2 hónapra	**„ máj.—jun.**	**2 „**	**— „ „**
Egy hóra	**„ május**	**1 „**	**— „ „**

Az esti kiadás külön küldéseért a vidékre:

Évnegyedre 1871.	**máj.—jul.**	**— ft. 40 kr.**	**o. é.**
2 hónapra	**„ máj.—jun.**	**— „ 30**	**„ „**
Egy hóra	**„ május**	**— „ 20**	**„ „**

A „Kol. Közl." szerkesztősége.

— **Nyáry Pálnak** Pestmegye első alispánjához, Beőthy Lajoshoz intézett levele, melyet az elhunytnak zsebében találtak, igy szól: „Tisztelt első alispán ur! Borzadva fog ön e hirről értesülni, melynek indokolása a következő sorokban foglaltatik: Az ide mellékelt lajstromból ki fog derülni az esemény oka. Ha ön 48,000 frtra menő adósságom összehasonlitja azzal a kevés pénzzel, mely erszényemben találtatik, meg fog ön győződni, hogy máskép nem cselekedhettem. (Nyáry Pál zsebében 1 frt 89 krnyi aprópénzt találtak.) Nem az ejt kétségbe, hogy koldussá lettem, hanem az, hogy annyi becsületes embert, köztük legjobb barátaimat, megkárositottam, oly embereket, kiknek irántam való bizalma a pietással volt határos. Azt ne higyje senki, hogy én szándékosan okoztam kárt valakinek. Mult évi deczember hó elején elhatározám, hogy minden vagyonomat eladom, s kielégitvén hitelezőimet, feloldozom barátaimat a kezesség kötelezettsége alól. Azonban a kinek vevőnek kellett volna lenni, egy bizonyos körülmény folytán, mely talán később ki fog derülni, mely mindkettőnket érzékenyen sujtott, képtelen lett a vételt végrehajtani. Nem azért hozom ezt fel, hogy mentegessem magamat. Mások vagyonát, mások nyugalmát koczkára tenni borzasztó bün. Én elkövettem e bünt s ez nem lehet nekem megbocsátva se Isten, se ember előtt. A mit most elkövetendő vagyok, azt nem a büntetéstől való félelemből követem el. Oh mily örömmel lépnék még vérpadra is, ha csak barátaimat megszabadithatnám. . . . De a végzet határozott fölöttem, annak igy s nem máskép kellett bekövetkeznie. Nem állhatok többé ellent. Kérelmem önhöz, alispán ur, oda irányul, hogy miután birtokom kezelése a legnagyobb rendetlenségben van, méltóztassék rögtön gondnokot kinevezni s minden ingó és ingatlan vagyonomat hitelezőim, illetőleg a kezesek minél nagyobb előnyére zár alá vétetni."

— **Eötvös-alapitvány.** Szabadka város közelébbi közgyülésén 40,000 frtot képviselő alapitvány tett Eötvös emlékére. Ez összegnek évi 2000 frtot tevő kamataiból oly szülők gyermekei fognak segélyeztetni, kik eddig szegénységük miatt voltak kénytelenek iskolázatlanul maradni.

— **Nyáry Pál** legtöbb élvezetet az olvasásban talált, s barátaitól is sok könyvet kért kölcsön. A könyveket azonban mindig sok ideig tartotta magánál, részint talán feledékenységből, de részint azért is, mert szüksége volt azokra, s néha figyelmeztetni is kellett őt a visszaadásra. Vagy három hét óta azonban mindenkinek visszaküldötte a könyveket, a mi ugyan meglepte az illetőket, de ki sejthette volna, hogy ennek mélyebb jelentősége is van.

— **Brassóban** április 16-án a szászok békeünnepélyt tartottak nehány százan, egész csendben. Ugyanaz nap a városbeli és vidéki magyarok, románok és szászok itt soha nem látott fényes testvériségi ünnepélyt rendeztek, melyet nagyban emelt a közös és honvédtiszti kar, s a háromszéki és felsőfehérmegyei küldöttségek jelenléte. A király, haza, kormány s a birodalom sérthetlensége kitörő lelkesedéssel lőnek éltetve. A hangulat emelkedett, s misem zavarta meg a szép ünnepélyt.

— **Felszólitás a lentermelőkhöz.** A nm. földmivelési miniszterium 17 tonna, 160 vám fontot tartalmazó oroszországi lenmagot fog az erdélyi terület számára f. hó vége felé Kolozsvárra szállitani. A gazd. egylet van megbizva ezen lenmagot a jelentkező termelők számarányához képest a tehetősöknek 15 kr. dij mellett fontja után, a szegényebb sorsuaknak ingyen kiosztani. Az átvételhez feltételek kötvék: Köteles az átvevő a bévetett terület nagyságát, a vetés idejét s a nyert eredményt az erdélyi és orosz lenmag után megmunkált mustracsomócskáknak melléklése mellett, annak idejében ezen gazdasági egyletnél bejelenteni, illetőleg bemutatni. Méltóztassanak a termelésre vállalkozók jelentéseiket ezen gazd. egylet titkári hivatalához f. évi május 1. napjáig beküldeni. Kolozsvártt, az erdélyi gazd. egylet választmányából.

— **Párist** pestis fenyegeti a temetők hiányos desinficiálása miatt. A bercy-i temetőben a ragályos kigőzölgés annyira kiállhatatlan, hogy alig lehet száz lépésnyire hozzá férni.

— **A Vezuv** még egyre hallatja dörgő moraját, hanem tüzet most nem hány. Minden oldalról utasok érkeznek vidékére s ezek nap közben ellepik északi hátát, melyen a lévaömlés legbővebb volt és most tudományos expeditiók tárgyát képezi.

— **Gambettáról** rég nem lehet hallani semmit. Pedig mindenki kiváncsi tudni: hol van? mit csinál? mily állást foglal el a mostani eseményekkel szemben? A kiváncsiak kielégitésére spanyol lapok után azt ujságolhatjuk, hogy a lánglelkü férfiu, talán kétségbeesésből hazája mostani állapota fölött Spanyolországba vonult vissza. Saint-Sébastien azon hely, a hol ő vadász és halász, távol a nagy világ zajától.

Nemzeti szinház. Szerdán, április hó 26-dikán **„Troubadour."** Nagy opera 4 felvonásban.

Távirati tudósitás a bécsi börzéről.

Apr. 24-ről: 5% Metaliques 58.90. 5% Nemzeti kölcsön 68.55. 1860-diki államkölcsön 98.—. Bankrészvények 747. Hitelrészvények 278.40. London 125. 40 Ezüst 122.60. Cs. kir. arany 5.90. Napoleondor 9.96.5/10

Földtehermentesitési kötvények: Magyar 79.90. Temesi 77.—. Erdélyi 74.75. Horv.-Slavon 83.50.

Tulajd. és felelős szerkesztő: **Sándor József.**

Hivatalos.

Sz. 972—1871. polg. (138) 1—3

Hirdetmény.

Hunyadmegye dévai törvényszéke részéről közhirré tétetik, hogy Weinberger Bernádnak n. Feza Juon l. Zaharie hagyatéka elleni o. é. 80 frt. és járulékai iránti keresete folytán, ez utóbbinak Feredő-Gyógy községében és határán lefoglalt és összesen 200 frtra becsült fekvőségei, u. m.: 4399 h. r. sz. a. 270 □ öl területü kert; 4416 h. r. sz.a. 750 □ öl terüietü; 4417 h. r. sz. a. 370 □ öl területü szántó; alólirt törvényszéknél hivatalos órában megtekinthető, s az árverezéskor felolvasandó árverezési feltételek értelmében 1871. év május hó 26-án az 1-sö és 1871. év junius hó 26-án a 2-ik határidőben, mindig d. u. 3 órakor Feredő-Gyógy község elöljáró házánál, az 1-sö határnapon becsáron vagy azon felül, a 2-ik határnapon pedig becsáron alól is, birói elárverezés utján a legtöbbet igérőnek el fognak adatni.

Ez okon felhivatnak mindazok, kik a fennebb irt fekvők iránt tulajdoni vagy más igényt vélnek érvényesithetni, hogy igénykereseteiket e hirdetmény közzétételének utolsó napjától számitandó 15 nap alatt, elsőbbségi bejelentvényeiket pedig az árverezés kezdetéig ezen törvényszékhez annyival inkább nyujtsák be, mivel ellenkező esetben azok a végrehajtási árverezés foganatositását nem gátolván, igénylők egyedül a vételár fölöslegére fognak utasittatni.

Kelt Hunyadmegye törvényszékének Déván, 1871. márczius hó 21-én tartott üléséből.

Kéméndy István,
jegyző.

Sz. 973—1871. polg. (139) 1—3

Hirdetmény.

Hunyadmegye dévai törvényszéke részéről közhirré tétetik, hogy Weinberger Bernádnak feredő-gyógyi Zsuzs Josif Zasián elleni o. é. 41 frt. 75 kr. és járulékai iránti keresete folytán, ez utóbbinak Feredő-Gyógy határán lefoglalt és összesen 800 frtra becsült fekvőségei, u. m.: 4282 h. r. sz. a. 1400 □ öl kaszáló és 4280 h. r. sz. a. 5 hold 1400 □ öl szántó, alólirt törvényszéknél hivatalos órában megtekinthető, s az árverezéskor felolvasandó árverezési feltételek értelmében 1871. év május hó 26-án az 1-sö és 1871. év junius hó 26-án a 2-ik határidőben, mindig d. e. 10 órakor Feredő-Gyógy község elöljáró házánál, az 1-sö határnapon becsáron vagy azon felül, a 2-ik határnapon pedig becsáron alól is — részletes, a követelés erejéig terjedő — birói elárverezés utján a legtöbbet igérőnek el fognak adatni.

Ez okon felhivatnak mindazok, kik a fennebb irt fekvők iránt tulajdoni vagy más igényt vélnek érvényesithetni, hogy igénykereseteiket e hirdetmény közzétételének utolsó napjától számitandó 15 nap alatt, elsőbbségi bejelentvényeiket pedig az árverezés kezdetéig ezen törvényszékhez annyival inkább nyujtsák be, mivel ellenkező esetben azok a végrehajtási árverezés foganatositását nem gátolván, igénylők egyedül a vételár fölöslegére fognak utasittatni.

Kelt Hunyadmegye törvényszékének Déván, 1871. márczius hó 21-én tartott üléséből.

Kéméndy István,
jegyző.

A sztojkai fürdő
megnyitása.

Ns. Belső-Szolnokmegye Magyar-Lápos járásában, M.-Lápostól 1/2 órai távolságra fekvő

sztojkai fürdő

haszonbére folyó év január hó 1-én letelvén, annak házi kezelése alólirt uradalmi gazdatiszt által fog **eszközöltetni a közelebbi években.** Lapok utján közzétett különböző betegségekben u. m.

máj, lép, vese, gyomor, mélakóros, bántalmak

meggyógyithatása a gyógyforrásu viz élvezete, és fürdés által éretik el, mint azt az alólirtnál letett orvosi **bizonyitványok** is tanusitják.

E jótékony hatásu fürdőintézet kezelési módja az ezt élvezni kivánó t. cz. **közönség** igényeinek tökéletesen megfelelő lesz, s tisztaság, olcsóság tekintetében semmi kivánni valót sem fog hagyni.

A fürdőidény alatt az intézet egy állandó orvossal lesz ellátva.

A fürdőidény május hó 20-kán nyilik meg.

Magyar-Lápos április 6-kán 1871.

Demény Károly,
gróf Eszterházy István ur m. láposi és a hozzátartozó részjószágok gazdatisztje.

1—3 (137)

(16) 21—24

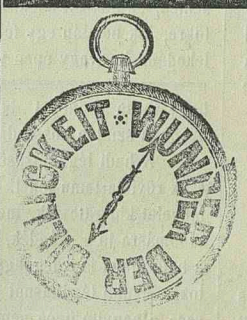

Hihetetlen, de mégis igaz,
hogy az alább felsorolt

regulált ÓRÁK

oly mesés olcsó áron adatnak el.

Csak 10 frt. egy valódi ezüst hengeróra, kristályüveggel, perecz mutatóval, valódi talmi aranylánczczal, medaillonnal és jótállási jegygyel.

Csak 19 frt. 50 kr. egy valódi angol finom tüz aranyozásu ezüst chronometer óra, kettös köpenynyel, finoman zomanczozva, kristály üveggel, finom talmi aranylánczczal, medaillonnal és jótállási jegygyel.

Csak 15 frt. 50 kr. egy valódi angol, finom tüzaranyozásu ezüst chronometer óra egy köpenynyel, láncz- és medaillonnal, valamint jótállási jegygyel.

Csak 14 frt. egy valódi csinos talmi aranyhenger óra, legujabb mintáju, kettös kristályüveggel, melyben a szerkezett elzárva is látható, talmi aranyláncz medaillon és jótállási jegygyel.

Csak 14 frt. egy talmi arany óra, kettös köpenynyel, savonette, rugóra, kristályüveg- és nickelmüvel, valódi talmi aranyláncz- és medaillonnal, valamint jótállási jegygyel.

Csak 17 frt. egy valódi angol, ezüst horgony óra, kristályüveg- és finom vésettel, láncz- és medaillonnal, valamint jótállási jegygyel

Csak 15 vagy 18 frt. egy angol Prince of Vales, remontoir óra, a legerősebb csüreggel (caliber), kristályüveggel, nickelmüvel, valódi csinos talmi aranyba foglalva. Ez órák a többiek felett azon előnynyel birnak, hogy azokat kulcs nélkül lehet igazitni és felhuzni. Ily órákhoz mindenki egy talmi aranyláncot, medaillont ingyen jótállási jegyel kap.

Csak 15 vagy 18 frt. egy egészen kisdett női óra, valódi ezüstből, valódi aranyozással, nemkülönben valódi talmi arany nyaklánczczal és jótállási jegygyel.

Csak 13 frt. egy ezüst henger óra, rugóra és erős kristályüveggel, nemkülönben láncz- és medaillonnal talmi aranyból.

Csak 22 frt. egy legfinomabb ezüst horgony óra, 15 rubinra, legfinomabb talmi aranyu láncz- és medaillonnal.

Csak 22 frt. egy ezüst remontoir óra, mely kulcs nélkül felhuzható, talmi aranyu láncz- és medaillonnal.

Csak 24, 26 28 frt. arany női órák, láncz, medaillon és jótállási jegygyel.

Minden ezüst és arany óra, a cs. kir. fémek bélyegző hivatala által bélyegzett.

Talmi aranyláncok: rövidek: forint 1, 1.30, 1.60, 2, 3, 4, 5, 6. hoszszuk: forint 1.60, 2.50, 3, 4, 5, 6, 7

Valamenyi órák első minőségüek, és másokkal csekélyebb minőségüekkel fel nem cserélendők.

Az összegnek előre beküldés vagy utánvétel mellett, minden megrendelés 24 óra alatt teljesittetik, és a kivánatnak meg nem felelő czikkek, a legkészségesebben kicseréltetnek. Nem regulált órák 2 frttal olcsóbbak. Árjegyzék ingyen.

Óramüvesek és órakereskedők, egy az órák mindennemeibeni nagy választéku készletet találnak, és csak a közvetlen Angolhonból és első kézből megszerzés, valamint a nagybani tömeges árulás teszi lehetővé az órákat oly olcsón árusithatni.

GLATTAU N.

I. bécsi óratelepzete (Etablissement) **51** Kärtnärstrasse Palais Todesco. **51**

Ny. Gámán János örököseinél Kolozsvártt.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.